

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Nu le trebuie...

Bagă-te în bunda Austriei și ține-ți mâncătoarea!..

E de tot hazul nutra cuminte pe care o face ziarul „Budapesti Hirnap” dela 27. Iunie în primul său articol, sub titlul „Trăiască Norvegia!” Cîțiva deputați mai balici dintre kossuthiști în ședința din urmă a dietei, au strigat, de încheiere, demonstrativ: „Trăiască Norvegia”, stătulețul care și-a declarat de curind detronat pe Regele său, Regele Svediei, cu care era în uniune, ca și Ungaria cu Austria, pentru-că nu să mai înțelegeau, (cum nu să înțeleg acum Ungurii cu M. Sa). Deci deputații unguri păreau a zice: Așa să facem și noi dacă nu ne mai înțelegem cu Regele nostru care e și Domnitorul Austriei! „Asta ar fi un paș înainte spre neatîrnare, și neatîrnarea Ungariei e doar ținta principală a kossuthiștilor!

La asta chiar „Bud.-Hirnap” cel care are adesea viziuni despre „imperialismul maghiar”, despre Ungaria cea cu 30 milioane de unguri curați, — vine și le pune înflăcăraților patrioți palma pe gură și le zice: Tăceți! tăceți! Așa ceva să nu mai strigați! Voi nepricepuților. Doar' cui trebuie Ungarie de sine stătătoare? Nouă nu! Iată într'adevăr citeva din raționările ziarului „imperialist” maghiar:

...„Tare ar greși acela, care pentru deslegarea crizei uniunii, ar ținea și la noi ducătoare la scop mijloacele pe care le-a folosit Norvegia!

...„Nu să găsește în Ungaria nici bărbat politic, nici partid politic, care ar ținea că pentru deslegarea crizei austro-ungare, ar fi de urmat pilda norvegiană! Căci asta să împotrivese intereselor maghiare.

„Legătura care e între Ungaria și Austria prin aceea că au tot un Domnitor, e urmarea stărilor dela noi, care ne silesc la asta, — și încă multă vreme nici noi, nici Domnitorul, nu putem nici să gîndim la aceea, ca frecările și nemulțumirile dintre noi, să le dezlegăm prin desfacerea uniunii (legăturii de azi dintre Austria și Ungaria).

„Ungaria e la mijlocul Europei și cuprinde loc despărțitor între marea slavă de-oparte și cea germană de altă parte. Ungaria dară, dacă vrea să mai trăiască, trebuie să fie și mare putere militară, căci ea nu e așa de mică ca să nu stee nimănui în cale (ca să nu dorească nimenea a pune mîna pe ea), dar nici nu e așa de mare, care să poată ținea război în două părți! Și cum nu are nici mare ca să-i acopere spatetele, ea poate fi atacată de-o dată din patru laturi. În mijlocul Europei, descuțiți din nici o parte de mare, fără rudenii, ba și în lăuntru încă neîntăriți (înțelege: nici în lăuntru n'am putut înghiți pe toți nemaghiarii, ca prin ei să ajungem mai mulți și mai tari...), — noi timp mai îndelungat numai așa ne putem susține, dacă macar din o parte avem hotarele asigurate contra unei năvăliri...

„Nu ne rămîne dară alta 'napoi, decît să ne împăcăm cu stările date,

să susținem legătura cu un stat (Austria) care nu e mai tare ca noi, dar nici mai slab, și a cărui stări din lăuntru sunt de așa, că nu trebuie să ne temem că ne poate apăsa.”

Și așa mai departe. Ajunge de chiar ocărește pe deputații cari au strigat în dietă „Trăiască Norvegia.” Ați mai auzit de curind o așa voce supusă, înțeleptă, din graiu de ziar „imperialist”? Asta-i curată spunere de credeu: „Sîntem noi guri mari, dar' vai de pelea noastră de va zice Austria ori Împăratul: fie cum voi doriți, hai să ne desfacem! Mai bine tupilă-te frumos, Maghiare, bagă-te în bunda Austriei și ține-ți mâncătoarea!...”

Iar' Tisza-istul „Az Ujság”, alt ziar fruntaș maghiar, zice în numărul dela 28 Iunie!

„Deputatul ceh Klofac, a spus'o în dieta din Viena, că Cehii trebuie să lupte cu coaliția ungurească (kossuthiștii), căci numai ca atari pot avea înfrînire bună asupra cauzei fraților lor de singe, a Slavilor din Ungaria.

„Adecă alianței cehe a coaliției aceea fi e prețul, ca soartea locuitorilor de limbă croată, slovacă, sârbă și rusească, ba, per analogiam, poate și a celor de limbă valahă, să o lăsăm înfrîririi binevoitoare cehe. Sau ca statul național maghiar unitar, să se prefacă în stat împărțit după naționalități!

„Felul de gîndire a lui Klofac, e pentru conștiința noastră maghiară, îngrozitor, dar tot nu e nebun!

„Realitatea ce nu să poate tăgădă: numărul cel mare al naționalităților noastre, recere împlinirea acestui lucru, fără a i-să putea pune împotrivire, îndată ce dualismul de azi să desface!

„Căci noi cu cineva trebuie să ne întovărim: dacă cu Austria nu, apoi cu naționalitățile noastre!”

Reese dar' și din scrisele acestei foi, de partid contrar cu „Bud-Hirnap”, că și ea zice că și ziarul imperialist: botul pe labe, viteazule împintinat, bagă-te în bunda Austriei, și ține-ți mâncătoarea, — că de nu te mîncă naționalitățile!

UMBRA

lui

AVRAM IANCU

Umbra lui Avram Iancu neliniștește unele capete și suflete necurate de pe la foile ungurești. E destul o nedee sub goronul lui Horea în Cebea, ori o înmormîntare mai mare, pentru-că gazetele ungurești să aibă viziuni, să vadă „procesiuni la mormîntul lui Iancu”, și să tragă din aceasta încheeri chiar — revoluționare!

Mai nou năzdrăvana foaie „Független Magyarország” din Arad, are în numărul dela 23 Iunie, o știre care să bage în spaime pe Maghiari. Ea sună așa:

„În cimiterul comunei Cebea din comitatul Hunedoarei, la abia jumătate de oră dela Baia-de-Criș, să află în umbra unui stejar uriaș, mormîntul lui Iancu, a vestitului conducător valah dela 48, care a pus la cale baia de singe dela Zlatna și Brad. Pe piatra lui de mormînt să află următoarea inscripție:

„Avram Iancu, Adv. Pref. Leg. Gem. Rom. în anul 1848—49. † 1872.”

Întegrite, cuvintele prescurtate aci dau următoare inscripție:

Avram Iancu, Advocat, Prefectul

legiunilor Gemine române în anul 1848—49.

Dar inscripția aceasta prea modestă scriitorul foi maghiare o traduce ungurește astfel:

„Ianku Ábrahám, a dicső győző a románok szülőttje és védelmezője az 1848—49. években, meghalt 1872.”

Adecă o traduce viteazul ce s'a cam înfiorat în fața crucii lui Iancu, așa precum mîntea lui aprinsă de spaimă i-a spus, fals, mincinos, și apoi aceeași spaimă vrea s'o bage și în inima fraților săi ce-i vor ceti scrisoarea. Căci traduce inscripția așa:

„Avr. Iancu, gloriosul biruitor, născutul Românilor și apărătorul lor în 1848—49!”

De unde-o fi scos găgăuțul corespondent maghiar această inscripție, n'ai idee!

Iar' mai departe el raportează gazetei sale așa:

„Acest loc e căutat foarte adeseori de poporul român din giur, sub conducerea popilor și dascălilor.

„Astfel ieri, a treia zi de Rusalii ca la zece mii de oameni au peregriinat la cimiter, pe lingă care au ridicat șatre și cu vinuri bune de pe la Sebeș, s'au dat apoi la petrecere. (E obicinuita „nedee” a poporului din acel loc, joc nevinovat ce-l repetază ei și de mai multe ori pe an. Și, ca la nedei mari, vin și din alte sate. Red. „L.”)

„Iar' săptămîna trecută a fost alt peregriinagiu mare aici. Anume Ioan Kandrea, avocat în Kőrmöczbánya a lăsat prin testament că în Cebea să fie îngropat. (E vorbă de regretatul I. Candrea adv. în Baia-de-Criș, nu în Kőrmöczbánya. Red. „Lib.”) La înmormîntare s'au adunat mii și mii de oameni din marele Bihor (?!?) și din valea Crișului-Alb. Slujba a ținut în B.-de-Criș dela 2—7 și au săvîrșit'o opt preoți în frunte cu Vasile Dămian, protopop și deputat dietal. Conductul a pornit sara la 7 spre cimiterul dela Cebea.”

Precum vedem corespondentul descrie lucruri nevinovate din viața poporului român din Zarand, o nedee populară și o înmormîntare. — Dar' ce năluci își fac ei în legătură cu ele? Cine nu vede că scriitorul trebuie să fie un om care n'are liniște în sufletul său, fie că e ceva slujbăș care face boroaboate poporului român celui ce tace și își inseamnă chinurile, fie că e altă jiganie ce să sparie de orice mișcare de vînt românesc. Și cu o cale ațîță în chip de nimic contra blînzilor Români.

De bună seamă scriitorul e a să găsi pîntre advocații unguri din Baia-de-Criș, cari trăiesc din crițarii trași din procesele ce le dau Români, — destul de proști cei-ce le dau! ca apoi să ne hulească poporul prin cele gazete șuchiate maghiare.

Sașii — kossuthiști!

Sașii își caută punte de trecere la kossuthiști... Ziarul lor fruntaș »S. D. Tageblatt«-ul din Sibiu, recomandă deputaților Sași să se alătore la politica disidenților (cari să află azi în tabăra kossuthistă), care ci-că poate fi privită ca singura formă posibilă a conservatismului în politica de stat...(?)

O, cite s'ar putea vorbi despre acest pas al Sașilor! Dar' să-i lăsăm în pace. Căci e mai mult decît o ironie chiar și pentru o »politică« speculată ca a lor, să se dea și ei cu fracu cătră kossuthiști chiar acum, cînd aceștia duc cea mai cutezată luptă contra a tot ce mai e rămășiță de germanism în această țeară!..

Dreptul limbei române apărât cu bărbăție de advocații noștri.

(Urmare și fine).

Dar' abstrăgînd dela îndreptățire, și apreiînd din punct de vedere curat practic hotărîrea onoratului comitet, și din partea aceasta, ea e de perhorescat!

Ne-a plăcut și am dorit a vedea statul advocațial al Ungariei ca pe un factor important al vieții publice și al justiției, încununat cu nimbul neatîrnării și independenței; tot asta o dorim și pentru viitor. Și acest factor cu atît mai virtos nu să poate lipsi pe sine de scutul independenței și neatîrnării! Și de cite-ori ne-am apărât cu jaluzie aceste clenodii ale noastre contra exceselor puterii centrale și contra atacurilor știrbitoare ale acesteia.

Și acum iată că vine comitetul camerei aradane, și el singur își ridică mîna contra sfințeniei neatîrnării și independenței de avocat a număroșilor săi proprii membri de altă naționalitate!

Prin faptul său acesta, el (comitetul) a încălcat în picioare și §-ul 19 din art. de lege 34 din 1874 potrivit căruia scopul camerei advocațiale e tocmai apărarea drepturilor advocaților, și nu jăfuirea de drepturi!

Și în urmă o hotărîre de atare calibru, ar trebui să aibă o motivare întemeiată pe scopul instituțiunii camerei advocațiale, pe îndreptățirea lor la existență și pe §. 19. al pr. adv., care descrie cercul lor de activitate.

Dar' în privința motivării on. comitet a rămas cu totul dator. Nu știm pentru aceea oare, că transgresiunea lui de competență, nici el însuși nu cutează a și-o extinde așa departe ca să-și mai și motiveze hotărîrea, și astfel în chip necurajos, rețace motivarea, sau că însuși nu și-a putut însoți hotărîrea cu o motivare acceptabilă, serioasă. Ori-cum ar sta lucrul, știința și convingerea noastră tare este, că hotărîrea excepționată nu e altceva, decît un rod bastard, nelegiuit, al șovinismului ce bîntue în țară, anume al bolnăvicioasei acțiuni de maghiarizare a numelor, — care bastard e cu atît mai dur, cu cît tocmai din patul cald al camerei s'a ridicat, a acelei camere, a cărei chemare e a duce luptă tocmai pentru respectarea și validitatea dreptului, și a le elupta pe acesta, dar' nu a face politică și mai ales nu a face politica jăfuirii de drept!

Tot din punct de vedere al practicității judecînd această hotărîre, e de osîndit ea și pentru faptul, că avocatul, ca depozitorul intereselor importante de drept ale publicului căutător de drept, de diferite naționalități, cu atît mai virtos poate pretinde folosirea firmei în limba sa maternă, ca prin acesta mai virtos să facă ca

publicul cel de o naționalitate cu el, care îl caută cu încredere, să-l poată găsi. Cel mai înalt scop al numelui este asigurarea în contra schimbării cu altul, și e semnul de recunoaștere care stabilește identitatea personală.

Dar' pe lingă aplicarea în praxă a acestei hotărîri vătămătoare, acest scop rămîne totdeauna neajuns și iluzoriu, căci prin firmă maghiară noi nu ne-am arătat (publicului) cu numele noastre adevărate, originale, ci cu nume străine, deci nici nu identice cu cele originale.

Iar' o indicare originală e numai firma și numele în limba maternă, și numai aceasta poate îndeplini scopul numelui, căci numai firma în limba maternă poate avea caracterul și puterea determinatoare și deosebitoare.

Să mai adaugem și aceea, că publicului român căutător de drept, nu-i e tot atîta, că vede el pe firmă ori pe epistole advocațiale, ce primește, scris: „Dr. Pop Iustin ügyvéd”, ori vede: „Dr. Iustin Pop, avocat”, ba nu-i e tot una nici din punct de vedere al orientării sale. Trebuie dar să respectăm dreptul acela al publicului român căutător de drept, că să găsească și să vadă firme românești, nu numai pentru aceea, pentru-că limbile română și maghiară sunt de rang egal, ci și pentru aceea, că bine știu colegii noștri de altă naționalitate de pe teritorul camerei, că printre partidele lor, sunt poate mulți clienții români, din a căror bani ei își trag o parte a venitului lor, și astfel și din punctul de vedere al umanității și al recunoștinței, încă trebuie să respecte și să susțină firma în limba română! Chiar și pe baza etheice trebuie să înfierăm cu indignare hotărîrea din vorbă, care a încălcat și cerințele primitive ale etheice!

Dar' mai ales în Ungaria poliglotă, ca stat de naționalități, e a să pretinde neîndoios, ca mai ales advocații, în urma ocupațiunii lor, să țină în cînte mai mare limbile deosebitelor naționalități! Și mai virtos fi e datorita camerei dela Arad a o face aceasta, căci pe al ei teritor să găsească în număr așa de mare îndeosebi advocați români.

Hotărîrea repetit amintită a comitetului camerei, mai arată și lipsă de simțămînt și de zel pentru împlinirea chemării, cînd chiar în mijlocul acestei crize politice i-a dat naștere.

Dacă onoratul comitet a voit să politizeze, să-și fi folosit influința sa în o acțiune pentru restabilirea liniștei și a stărilor normale în țeară. Ba ar fi putut crea ceva și mai bun și mai salutar, dacă ar fi adus hotărîri ce tind la introducerea de reforme potrivite cu timpul, pentru înlăturarea

lipsurilor ce să arata în domeniul advocațional și justițiar (d. e. fond de pensuni advocațional, codificarea dreptului privat, procedură civilă nouă etc.), — dar' nu să se aventureze și să facă prevaricații pe terene oprite lui!

În urmă declarăm, că contra hotărârii excepționale de mai multori, nu înaintăm un recurs, ci acest remediu de drept, pentru aceea, că ținând în vedere atit caracterul extravagant al hotărârii, cit și ponderozitatea chestiei ridicate în legătură cu aceea, — recursul nu e mijlocul de apărare de drept cel potrivit, și acela n'ar fi putut cuprinde toară greutatea gravaminelor și petitum-ului nostru. Și și de altfel, am dorit ca atit chestia hotărârii în merit, cit și chestia luării de măsuri disciplinare contra membrilor din comitet cari au votat propunerea, să le ducem înaintea adunării generale ale camerei, ca înaintea forului suprem ce cuprinde totalitatea camerei, și ca atare e competent în toate chestiile, și ei să-î cerem luarea de remedii, — pentru ceea-ce ne rugăm ca:

să binevoiați a lua grabnice măsuri pentru conchemarea unei adunări generale extraordinare și propunerea noastră aceasta și protestul nostru, să-î așterneți înaintea adunării gen. extraordinare. ori la tot cazul înaintea celei ordinare viitoare, — iar' on. adunări generale îi înaintăm prin aceasta propunerea de mai jos, cerind luarea ei în ordinea de zi:

On. adun. generală să binevoiască a declara de nulă și fără valoare hotărârea No. 490/905 k. ũ. a comitetului și a hotărârii în introducerea cercetării disciplinare contra propunătorului Francisc Avarffy și contra membrilor de comitet cari au votat cu propunerea lui, și a lua măsuri pentru îndeplinirea cercetării, punerea lor sub acuză și pedepsirea lor exemplară.

Iar' noi și până atunci declarăm, că hotărârea din vorbă, o socotim ca pe un făt nescut mort și ca atare, fiind și nelegitimă și izbindu-să de lege, — nu o privim ca obligatoare pentru noi, și a ne a-

pleca aceleia, nici pe departe nu vom!

(Urmează subscrierile)

Așa, bărbătește, cu românească inimă și indignare, prea frumos au protestat 14 advocați români contra atacului cutezător, pe care comitetul camerei dela Arad l-a îndreptat în contra dreptului limbii române până și pe scrisorile și tăblițele de firmă a advocaților!

Iar' alți 3 în un recurs separat, înaintat naintea acestuia, au protestat și ei voinicește.

Știri politice

Vești-povești.

Criza politică din Pesta, dă și fantaziilor privilegiu de producție, iar' celor vinovați privilegiu de a-și zugrăvi pe dracul pe părete.

„Budapesti H.“ dela 27 Iunie scrie printre altele:

„Străinatatea începe a să intereseze tot mai des de criza noastră.

„Azi am ajuns deja acolo, că în străinatate încep a-și bate capul cu aceea, că cine e chemat să facă rînduială în Ungaria?

„Ziarul „Adevărul“ din București ne face cunoscut într'o desvălire interesantă, că acel rol de făcător de rînduială, pe care oare-cînd (în 1848) l-a avut Rusia, de data asta e destinat României! Că chiar vizita Regelui Carol, pentru aceasta a fost poftită de Regele nostru, și că acum la întîlnirea lor (zilele acestea), a și fost vorbă despre aceasta între cei doi Domnitori.

„Această bănuială imposibilă pare c'ar fi întărită chiar prin acea împrejurare, că guvernul român prin foile sale semioficioase, să mestecă nechemat în criza noastră, îndemnînd pe Români dela noi, că în caz de fringere a pînii, să rămînă credincioși tradițiilor și să stea în contra Maghiarilor pe lîngă Împăratul!“....

„E interesantă și o altă veste: În o revistă de frunte germană, va eși în curînd un studiu, care să sfîrșește cu acel apel, că de va fi de lipsă — apoi de astădată armata Germanei să vie să facă rînduială împăratului austriac în Ungaria!“

din așternutul său — fiind-că visase, că tocmai în clipa aceea o corabie ducea cu sine pe Napoleon, care a fugit! De altă dată îi părea că un balon a făcut acest lucru.

Repede alerga să se încredințeze că nu cumva prizonierul a și perit într'adevăr?

Astfel de visuri îi dădeau îndemn la săparea atitor șanțuri, cari slugiau de altfel de podoabă în giurul insulei. De nenumărate-ori intra Hudson în salonul Împăratului, fără de a fi înștiințat. Atunci să folosia de felurite scuze; apoi privia cu cea mai mare luare aminte la toate mișcărilor lui, — și nici o scrisoare sau pachetaș nu putea fi trimis sau primit fără cea mai aspră cercetare din partea lui.

Împăratul prizonier și soții lui erau prin această purtare, de nenumărate-ori aduși în iritația cea mai mare. Ocări, vătămări, de tot soiul, ba și duel erau la ordinea zilei, încît își păria că e o patrie mică, unde un vultur încătușat doria a-și folosi cele din urmă ale sale puteri. Ceea-ce suptă mai mult pe Napoleon era întreprinderea totală a ori-ce fel de legătură între el și fiul său. Numai din cînd în cînd ajungea cite o scrisoare, ca semn de gingașă dragoste de copil dela regele de Roma, la St-Helena, și și aceea era întii cetită de Hudson și numai cînd binevoia acesta, era ea predată Împăratului.

Firește, foaia maghiară zice că toate acestea-s prostii, și injură la Viena, că trebuie că din Viena să trimit lumii veștile-poveștile acestea...

Hei-hei!...

EXCEPȚIILE

înaintate de dl Dr. A. Vlad, contra punerii dsale sub acuză politică.

(Urmare).

Drept temei de vină, actul de acuză numește, pe urnia broșurei edate de Dim. Birăuțiu, trei ziceri din vorbirea rostită de mine ca răspuns la primirea din marginea comunei și patru ziceri din vorbirea rostită în adunarea populară însași. Dar' eu doresc să scot la iveală, că pe pag 9. a acelei broșure e accentuat deosebit, că textul vorbirii nu e autentic (cuvînt de cuvînt). Anume în broșură, înaintea vorbirii să pot ceti următoarele:

„Mișcat de această frumoasă primire, dl Dr. A. Vlad a răspuns cam următoarele:“

După această introducere urmează vorbirea. Întîia zicere incriminată, sună, după traducerea actului de acuză, în următorul fel:

„Am venit împins de dorul de a cunoaște și poporul din aceste părți, care popor știu că e tot atit de apăsător și năcăjit, ca frații nostri de pretutindenea!“

În această zicere să afirmă aceea, că poporul e apăsător și chinuit. Dacă e adevărat, atunci nu e caz de crimă, iar' dacă nu-i adevărat, apoi și mai puțin e în stare această zicere a ațîța ori a trezi ură; căci doar' dacă poporul nu e apăsător și chinuit, apoi în zădar îi spun eu lui contrarul, și așa nu mă crede.

Dar' durere, această vorbă e foarte adevărată, căci pentru administrația cea rea și pătinoasă, sistemul de dare nedrept, judecata cea scumpă și de neîncredere, cum și pentru alte pricini, — poporul da, suferă! Și suferă anume poporul fără privire la limba lui, suferă și Maghiarul, chiar așa ca și Românul și Sîrbul. Doar' elementul maghiar tot așa ia în mînă bățul pribegiei și pleacă

Napoleon să simția desonorat și o măchnire adîncă îi pătrunse inima, pentru-că își iubia cu o dragoste gingașă pe singurul său fiu îndepărtat.

Încă dela Elba avea cu sine chipul copilului iubit, pe care l-a primit dela contele Bauset, din Viena. Adîncit în acest portret, sta marele erou ciasuri întregi pierdut, privind mut, frumosul cap de copil, ce sta atîrnat asupra patului, unde dormia împăratul.

De cite-ori să reîntorcea dela preumblare, nu uita nici-odată de-a aduce flori cu sine, pe cari le așeza frumos la chipul fiului iubit.

Într'o zi ședea Împăratul cu soții săi la masă. Aproape toată ziua a dictat la scriitori. Din mapele cele mari ce steteau deschise înaintea lui, scria acum istoria războaielor sale. Cu un bastonaș în mîna dreaptă, arătă el pe mapa cea mare înaintea armatei sale, și pentru o clipită își revăză iarăși în minte timpul strălucit al marilor sale biruințe, pe cînd sute și mii de bravi eroi erau supuși voinței și cuvîntului lui! În cite o zi de acestea cînd își descria unele din glorioasele sale învingeri, era toată ziua vesel și bine dispus.

Napoleon lucra de regulă șezînd în scaunul seu cu spate, la o măsuță din lemn de roze.

În urmă dicta celor patru camereieri ai sei: Montholon, Gourmand, Marchand și tinărul Las-Casas, cari

cu grămada la America, ca și Slovacii.

În zicerea citată, nici nu e numit special poporul român, ci dinpotrivă să face pomenire despre frații de pretutindenea, și sub aceștia nu sunt a să înțelege numai Românii, ci și frații de naționalitate Unguri, Sîrbi, Slovaci și de alte naționalități.

Și nu e numit nici apăsătorul în zicerea numită. Dar' procuratura crăiască, așa să vede, vrea ea să scoată la iveală pe Maghiari ca apăsători, cu toate că textul vorbirii nu-i da temeiul la aceasta; a interpreta aceasta așa, nu să poate. Căci cum pot să apese Ungurii cei săraci, cînd și ei chiar așa suferă, ca și noi? Izvorul raului aiurea e a să căuta, anume în acel sistem nenorocit politic, pe care l'a încetățenit în patria noastră partidul liberal cel acum căzut odată totuși.

Că pricinele apăsării sunt a să căuta în sistemul „liberal“, reese limpede și din vorbirea aparută în broșura dlui Birăuțiu, dacă pe aceea o cetim ca pe un întreg ce să ține de-olaltă.

Între celalalte două ziceri incriminate din această vorbire, să mai află o zicere, căreia nu știu de ce i-a dat grație onoratul acuzător; măcar că atita ațîțare cită să află în cele două ziceri improcesuate, pe lîngă nițică „bunăvoință“ găsea și în aceasta una. Pentru a scoate la vedere legătura dintre ele, dau aci cele 3 ziceri, așa precum le-am găsit în broșura Birăuțiu:

„Adevărat fraților, că unii dintre domnii noștri zic, că nu e timpul potrivit să pășim în activitate. Lucrurile însă merg totînspre rău și noi nu mai putem sta cu mîinile în sin. (Așa-i!)

„Cred și știu, că țaranul român, chiar și pe lîngă grelele împregiurări actuale, la alegerile viitoare va dovedi, că poate să contribuie din puterile proprii la îmbunătățirea sorții sale.

„Sunt firm convins, că țaranul român nu-și va mai da însuși palme peste obraz, alegînd de reprezentanți ai dorințelor sale, oameni

toți aveau de a scrie la dorința Împăratului.

Napoleon purta vestimente simple, și în locul chipului său istoric, avea o pălărie mică rotundă. Mai des purta uniforma militară, cu pantalonii strîmți, cizme elegante și pe piept ordul dela legiunea de onoare. La zile mai mari, eșea în uniformă lui iubită, ca vîntător de gardă. Atunci era cu chipul cel istoric în cornuri.

La sosirea lui în inzulă, petrecu un timp oare-care la familia Balcombe, care să purta din cale afară prevenitor față de marele oaspe, ceea-ce la începutul martiragiului său, îl făcū să i-să pară mai ușoară vieța de prizonier.

Cu deosebire erau cu o rară luare aminte față cu el fetele casei, miss Betti și Eliza, în a căror societate petrecea cu drag și să bucura de toate nimicurile lor.

Până ce s'a gătat locuința cea anume făcută pentru dînsul, el petrecu în mijlocul acestei brave familii. Atunci s'a întîmplat că miss Betti veni într'o seară cu rugare cătră dînsul, era ceva deosebit în dorința ei, ce altcum, era o dovadă despre o inimă nobilă. Pe inzulă să afla un sclav bătrîn, cu numele Tobias, de rază malaică, pe care un căpitan englez îl vinduse. Miss Betti avea milă pentru dînsul, și a dorit ca el să fie redat copiilor lui. Spre acest scop însă

dușmani intereselor noastre, ori fii rătăciți“.

Că în zicerile subliniate (zicerea dintii și cea din urmă), de ce să află ațîțare, asta într'adevăr aș dorî să o știu și eu! Dacă și pentru așa ceva poate fi osîndit un politic, dacă libertatea cuvîntului întru atita să restrînge în Ungaria, ca nici afirmațiuni ca acestea să nu poți face nepedepsit, — atunci mai bine să ștergem de tot libertatea cuvîntului și să îngropăm parlamentarismul!

(Va urma)

O școală folositoare.

Înștiințare dela „Reuniunea femeilor rom. din Sibiu“.

Să aduce la cunoștința onoratului public român, că „Școala pentru economia și industria de casă“, proiectată de reuniunea noastră, să va deschide cu începerea anului școlar 1905/6. Inaugurarea acestei școle să va face în mod festiv în 28 August n. a. c., la orele 11 a. m., după celebrarea sfîntei liturgii din acea zi de sîrbătoare.

În anul școlar 1905/6 va funcționa numai secțiunea economică a școlii. Instrucțiunea va cuprinde:

a) învătămînt practic: pregătirea bucatelor și a pînei; conservarea legumelor și a poamelor; spălătul, călcatul și îngrijirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; confecționarea rufelor;

b) învătămînt teoretic: economia de casă, chemia bucatăriei, contabilitatea, igiena, îngrijirea bolnavilor, literatura română.

Elevele ai căror părinți s'au îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii, strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei“).

Să vor primi numai eleve, cari au implinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucția va fi exclusiv în limba română. Să va conversa însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar' numai în pauză și la masă.

Taxele prescise: 1. Fiecare elevă internă va avea să solvască o taxă lunară maximală de K. 50.—, din care să vor achita speșele efective ale școlii, cu excepțiunea remunerațiunii instructorilor, pe care o achită reuniunea din al său; cînd speșele efective vor fi mai mici, diferența să va restitui elevei. 2. Fiecare elevă externă

era de lipsă o sumă de bani pentru răscumpărarea lui. Miss Betti, care în naivitatea ei credea că Napoleon și acuma e mare și puternic, îi descoperi într'o seară dorința ei, rugîndu-l pe Împărat să binevoiască, a-l rescumpăra și a-l trimite în patria lui. Napoleon era cunoscut de nobil și îi plăcea să împartă grații totdeauna. Cu deosebire la zile mari de învingeri avea inimă largă și eliberator. El făgădui fetei, că întru-cît îi va sta în putință, va face totul spre a-l libera pe sclav. (Va urma.)

Avis literar.

„Note și reflexiuni la situația politică a Românilor din regatul ungar“. Sub acest titlu va apare peste câteva zile în Sibiu o broșură politică datorită dlui Aurel Ciato. Broșura va tracta următoarele chestiuni: 1. Situația actuală a partidului național român. 2. Cum să înțelege la noi politica reală? 3. Activitate parlamentară. 4. Revizuirea programului din 1881. Doritorii de a avea această broșură, pot să și-o procure de pe acum, trimițînd suma de 1 cor. plus 10 fl. porto postal autorului, Vizakna-fürdő.

FOIȚA

Episod istoric din St.-Helena.

— După Fr. Holzer —

(Urmare.)

Numai tîrziu după-ce a părăsit corabia și să afla pe pămîntul insulei, răsufli Welle mai liniștit.

Serviciul de pază a lui Hudson Lowe era într'adevăr grozav. Nu numai răspunderea mare făcea guvernului grijă și neliniște sufletescă, ci el purta pe umerii sei și ura unei părți de lume. Pentru-că închisoarea lui Napoleon pe inzulă St-Helena, a avut cu totul alt efect și răsunset decum și-a închipuit-o la început contrarii lui. Împăratul prizonier deveni un martir. Nefericirea lui a tras vîlul uitării peste toate, și în urmă a rămas numai omul mare, căruia închisoarea din St-Helena, i-a șters o mare parte din nimbul de odinioară! Și fiind-că sir Hudson era singura ființă pe insulă, care purta întreaga răspundere, avea de a îndura multe ocări, drepte și nedrepte.

Sir Hudson avea o stare cit să poate de neplăcută. Nu avea numai a să lupta cu susținerea regulei și a tacticii pe insulă, dar' din nefericire suferia de idea fixă, — că Împăratul are planuri ascunse de a fugi. De multe-ori săria Lowe spăriat noaptea

va avea să solvească o taxă lunară de K 40.—, pentru care va primi și ameața și ojina.

Taxele sunt a se volvi tot pentru trei luni anticipativ.

In caz, că o elevă înscrisă deja, întrerupe cursul fără motive acceptabile, e datoare a despăgubi reuniunea pentru fiecare lună a anului școlar cu câte K 10.—.

Elevele intern au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, 1/2 duzină din rufe necesare, 6 ștergere pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți. hainele necesare. Șorturi pentru bucătărie și-le vor face elevele înseși; dar șorturi pentru casă au să aducă cu sine.

Cursul să începe în mod regulat la 1 Septembrie n. și să termine la 31 Iulie n.

Informațiuni mai detaiate să pot primi dela conducătoarea școlii, domnișoara Veturia Papp, Sibiu, strada Baier Nr. 1.

Comitetul

„Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

RĂZBOIUL

Pe cîmpul de luptă nimic nou. În tăcere pertractările de pace să vede că înaintează totuși, deși încet, încet. Pe 1 August ci-că trimișii celor doi luptaci vor fi în America și să vor țirguli asupra păcii.

In Manciuaria mici ciocniri să mai dau, cu noroc schimbător, dar Rușii de regulă să retrag. Ei s'au deprins deja cu mersul racului, încît par-că-s chiar raci născuți și afurisiți de Japonezi le-au pus jar sub lăbuțe...

Despre flota japonează să dă o veste, care ar fi o cutezanță mare din partea ei: Ci-că, ne-mai avînd cu cine să bate pe mare, umblă cu gîndul să vie oa în Marea Baltică rusască, de unde a plecat Roșdestvensky cu flota sa nenorocită, și vrea să cuprindă ori să bată țarmurii rusești aci la ei acasă, că Rușii nu mai au corăbii de apărare, decît una singură în toată marea. Ar fi ceva ne-mai pomenit de rușinos pentru Ruși. Mai alege că Japonezii venînd, ar aduce contra Rusiei și corăbiile rusești ce le-au prins dela ei în luptele date acum și al Porth-Arthur! Corăbiile proprii. In cari Rusia a băgat ațița bani, ar vărsa foc asupra patriei ce le-a făcut!

Despre Roșdestvensky să zvoneste, că ar fi nebunit în spitalul japonez în care să află bolnav.

NOUȚĂȚI

Unirea din Blaj a scos un frumos și interesant număr festiv întru memoria lui Tim. Cipariu, din prilegiul împlinirii a 100 ani dela nașterea lui. Aduce o poezie ocazională de Emil Szabó, panagericul rostit de Dr. A. Bunea la liturgia festivă; un „Distichon“ vers latinesc, scris de Ioannes Popiliu, apoi articli cari prezintă pe Cipariu ca om de știință în ramul cutare și cutare, ca fondator al unității naționale, ca ziarist, etc., scrisi de Oct. Prie. Dr Casiu Maniu, M. Străjan, Em. V. Degan, I. Agîrbicean, Dr. Ambr. Chețian Ioan Gherman, Al. Viciu, G. Precup, Dr. I. Rațiu, A. Blăgian, I. Bianu, I. M. M. și poezia scrisă de Coșbuc în „Tribuna“ la moartea lui Cipariu: „Non omnis moriar!“... Un număr mare, de peste 3 coale duple, în frunte cu fotografia învățatului Român. — o frumoasă dedicare memoriei neuitatului filolog.

† Zeno Mocsonyi de Foen, unul dintre fruntașii reprezentanți ai ilustrei familii române a Mocsonyi-eștilor, a răposat Luni dim. în Pesta, urmînd pe calea vecinicii pe neuitatul său văr Eugen, răposat nu de mult, cu

care, avînd în mijloc pe dl Dr. Ales. Mocsonyi, formau în corporațiunile noastre bisericești și în adunările naționale, grupul de trei Mocsonyi-iești, respectat și stimat de toți, chiar și de cei cari aveau poate, alte păreri asupra cutărei chestii, decît ei. A fost înmormîntat în mausoleul familiar la Feni. Dzeu să-l odichnească în pace și să mîngăie întristata distinsă familie.

Despărțămîntul Oraștie al Asociațiunii convocat în adunare gen. ertraordinară pe Dumineca trecută de către comitetul central, — și-a ținut această adunare cu scop de reconstituire, sub conducerea dlui I. Lăpădat, secretarul II. al „Asociațiunii“. Adunarea a avut loc în mijlocul unui destul de frumos interes din partea inteligenței din loc și din jur. Dl Lăpădat a deschis'o prin o prea inteligentă improvizatie asupra scopurilor Asociațiunii, încheiată cu o caldă chemare a tuturor de a sprigini lucrarea culturală a acestei instituțiuni.

Apelul a fost primit cu plăcere. I-s'a răspuns prin o nouă înscriere de membri. Dl Dr. Aurel Vlad membru pe viață (cu 200 cor.) a Asociațiunii, a solvit încă 200 cor. trecînd prin asta între membri fondatori; dl Nicolau Vlad, farmacist, s'a făcut membru pe viață, cu 200 cor. și mai mulți membri ordinari și ajutători. De tot s'au incassat la 540 cor.

S'a ales comitetul pe restul perio-dului. De director al despărțămîntului a fost ales dl Ioan Popovici, preot în Gelmar, fost până era în Sibiu un activ membru în gremiul Asociațiunii, colaborator la „Enciclopedie“ și și azi corespondent al Asoc., iar în comitet: Ioan Moța, Dr. A. Oprea, Const. Baicu și Adrian Cristea. Avînd în vedere că dnii Dr. Mih. Dr. Erdélyi, Dr. Vlad, Dr. Munteun, Nic. Vlad, Sim. Corvin sen., Ioan I. Vulcu, sunt membrii naturali al comitetului, în persoanele celor aleși, adunarea a avut intenția a da comitetului elemente mai tinere, bune de muncă. Și să nădăjduim că nu s'a înșelat în combinația sa. Comitetul s'a constituit, apoi alegîndu-și de vicepreședinte pe pâr. Moța secretar pe dl Adrian Cristea, cassar pe dl Art. Corvin și controlor pe dl Dr. R. Dobo. Cea dintîi grijă a comitetului s'a hotărît să fie: a-și procura cit mai ingrăbă un skiopticon, și cu ajutorul lui a începe o serie de prelegeri populare după modelul despărțămîntelor active ale Brașovului, Bradului etc., trezînd interesul poporului însuși pentru Asociațiune.

Scandal mare în Deva. Cîțiva studenți dela școala reală din Deva au făcut într'o noapte intrare cu spargere în casa profesorului Enyed Mór, ca să-i fure tezele de examen. Și profesorul a fost aflat mort în ziua următoare. Ori că a murit de spaimă, cum era și cam bolnăvicios, ori că tinerii l'au ameuțit cu ceva, că era profesor de fizică și chiar dela el învățase multe lucruri interesante de fizică, și l'au ameuțit de nu s'a mai putut trezi. Destul că e bănuială mare și scandal mare în Deva. Procurorul face cercetări foarte aspre spre a descoperi pe făptuitori. Profesorul, tiner încă, a fost înmormîntat în mijlocul unei mari compătimirii publice.

Prea au devenit la modă aceste mi-te nevinovate furări de teze, peste tot locul. Și aici la Oraștie a fost aștan scandal de acesta cu maturizații prinși noaptea în odaia profesorală, ca să-și scoată tezele, dar l'au făcut „mușama“...

Nicolau Josan, fiul fruntașului nostru econom George Josan fost primar în Pricaz, — după împlinirea alor 14 ani de serviciu militar, la regimentul nostru de casă No. 64, făcînd, după o praxă de 6 luni, examenul la judecătoria din Oraștie, — a fost denumit la tribunalul în Panciova Bănat, ca oficial, cu leafă 1400 coroane și 420 coroane bani de cuartir. Dorim noroc mult confratelui nostru în postul nou, pe care îl ocupă din 10 Iunie a. e.

Căsătorie. Tinca Simonescu și Dr. George Proca, Sibiu, căsătoriți. — Dșoara Maria Vințan din Oraștie și dl. Ilie Țanțărean își sârbează cununia în 19 Iunie v. în București.

Nou avocat în Cluj. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocatială în Cluj strada Deák-Ferencz Nr. 18. Cu stimă Dr. Iuliu Pordea, avocat.

Fidanțare. Dșoara Minerva Popescu din Zlagna și dl Parteniu Duca, învățător, fidanțați.

Rugare adresăm prin aceasta către cărturarii din popor, să ne scrie:

In cari comune să află cele mai frumoase lucruri de mână executate în lemn, d. e. bâte învrîstăte cu flori mai frumoase; fluere încrestate artistic de mână flăcăilor cu gust; juguri cu flori frumoase; palașce pentru beutură împodobite cu învrîstări drăguțe; lăzi de haine ori de podoabă în casă, pe care sunt scobite figuri interesante; cioplituri minunate în stîlpii porțiței ori în ușorilor ușilor, — și, în urmă, ori-ce fel de lucru de mână în lemn, făcut de poporul nostru în clipe de răpaus și de petrecere folositoare.

Un domn învățat de-ai noștri, să interesează de atari lucruri, și cerce-tează comunele în cari i-să face cunoscut că găsește lucruri mai frumoase de acest fel.

Acei cari știu că în comuna ori în ținutul cutare, să găsească atari obiecte, nouă ori vechi, cari arată dibăcia de acum ori din trecut, a mîinii bărbatului român, precum cusăturile frumoase au scos iveală pe a femeii române, — să ne scrie, ca să putem vesti pe domnul ce să interesează de aceste lucruri.

Țigani ce mîncă copii? Din Jaszberény să telegrafiază, că acolo a fost arestată o bandă de țigani, prinși cu aceea că au răpit 18 copii din felurite părți ale țării, omorîndu-i și mîncîndu-i fripiți! In carăle țiganilor ci-că s'au găsit oasele unui copil!

Elevii gimnaziului român din Brad la Arad. In ziua a doua și a treia de Rusalii Aradul a avut oaspeți de tot plăcuți. Elevii gimn. gr.-or. român din Brad, sub conducerea corpului profesoral, au cercetat Aradul, acest centru cultural și pentru Români.

Sosînd cu trenul de 11 ore la gară, au fost primiți de corpul profesoral dela institutul pedagogic, de unde cu trei tramvae au intrat în oraș. Coborînd 106 studenți, la »Crucea-Albă«, corpul profesoral cu doamnele și cîteva domnișoare, au plecat la sf. biserică unde în onoarea oaspeților liturgia fu celebrată de însuși P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp. Publicul credincios privea cu o deosebită curiositate și dragoste de neam la oaspeții, cari cu toată oboseala trupească și sufletească ascultau cu mare evlavie subja înălțătoare.

După sfîrșitul slujbei au plecat toți la seminarul diecezan, unde băieții au fost găzduiți. Corpul profesoral cu doamnele au fost invitate la masa bogată a Prea Sfinției Sale d-lui episcop.

După prînz elevii au cercetat reliquiile de interes istoric din muzeul orașenesc, unde prin bunăvoința domnului inspector regesc au avut intrare liberă. Elevii priveau cu mare interes obiectele expuse și puteai vedea în ochii lor mulțumirea sufletească a copiilor cînd au dat de reliqui cari vorbesc despre oamenii noștri din glorioasa și trista epocă a anilor 1848—9.

De aci privind statua libertății au plecat la școala de lemnărie, unde domnul director Nesnea cu stabilitate i-a condus prin atelier, explicîndu-le cu de-amănuntul scopul școlii, condițiile de primire într'însa, felul de lucrare și apoi i-a condus în sala de expoziție permanentă de lucrări ale elevilor institutului. Aici s'au văzut și dovedit succesele acestei școle. Lucrările expuse le vorbeau de artă și nu de o măestrie dură și fără gust. Toți au plecat încîntați dela acest loc de înaltă instrucție.

In calea lor elevii au mai admirat și grandiosul edificiu al liceului, scurțimea timpului și examenelor nu-e-a permis însă să-l cerceteze și înlăuntru.

Trecînd pe lîngă teatrul de vară și preparandia de stat, au plecat în cetate, ca elevii să aibă idee despre o fortăreață. Deși acest fel de fortărețe azi nu mai au valoare, amintirile trecutului, rolul mare istoric al acestei cetăți în special, au satisfăcut băieții pe deplin.

Făcînd o plimbare prin interiorul cetății s'au reîntors luînd drumul spre parcurile orașului, unde publicul Aradan privea cu drag la oaspeții necunoscuți. Unde episod de aici: Pe niște bănci s'adeau calfe de măiestru. Cîntau ungu-rește. Cînd au auzit, că trecătorii sunt romîni, cu înșuflețire au început a cînta romănește, iar vizitătorii au plecat mai departe mîngăiați, spre palatul tribunalului, de unde prin strada Batthyányi au cercetat consistorul și curtea episcopicească.

Era deja spre seară cînd s'au întors acasă, unde preparanzii și teologii primiră ca pe cunoscuți pe tinerii excursioniști.

A treia zi de Rusalii cercetînd cu de-amănuntul institutul pedagogic-teologic și făcînd o plimbare încă prin frumosul oraș, la prînz, după un călduros și intim adio, au plecat acasă, aducînd și lăsînd dulci suveniruri.

(După „Tribuna“.)

Corneliu Demeter, apotecar în Oraștie, (apoteca N. Vlad), are de vinzare „Peronospin“, mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronos-porei, la stropirea viilor.

Aceasta e probat ca cel mai bun, și prin folosință s'a dovedit a fi mai cu efect ca piatra vinătă sau ca alte asemenea mijloace, și e totodată cel mai lesne. E preparat propriu. Prețul unui pachet 40 fil. Fiecare pachet e provăzut cu numele Cornel Demeter, și cu instrucțiune de întrebunțare.

Stropirea cu „Peronospin“ e ma bine dacă să face în zi senină; pe timp noros ori ploios, nu, nici contra vîntului.

Dar „Peronospin“-ul, afară de vîi, să poate folosi cu efect admirabil contra boalei de grumpene, cum și la stropirea omidelor și insectelor stricăcioase la pomi; contra păduchilor de trandafiri (la trandafiri fără var), și la desinfectarea cotețelor de galițe.

— Un culegător tipograf găsește aplicare imediată la tip. „Carmen“ (P. P. Barițiu) în Cluj.

MAI NOU

Tot noi pe tîpsie! Croații trecînd la Austria!

Correspondentul ziarului „Allgemeine Zeitung“ a avut zilele astea convorbire cu un deputat croat, Pencil. Acesta a zis, că după cum au aflat ei, coaliția un-gurească (kossuthiștii), vor începe în curînd țirguiele cu Coroana, și vîzînd că altfel nu se poate — vor înceta a mai cere maghiarizarea armatei, dar vor lua în mână guvernul țării, primînd dela Maestatea Sa mână liberă să facă, în cele dinlăuntru ale țerii tot ce vrea-u! Îndată vor aduce legi nouă în contra naționalităților nemaghiare.

In cazul acesta, — a zis deputatul croat — Croații vor rupe legătura cu Ungaria și să vor alipi la Austria.

Convocătorii conferenței din Ianuarie, — pedepsiti.

Poliția din Sibiu a pedepsit pe dnii G. Pop de Băsești și Dr. Vas. Lucaciu, convocătorii conferenței din Ianuarie dela Sibiu, căci — zice, — după cum reese din vorbirile lor în acea adunare, G. Pop de B. a deschis și condus adunarea ca președinte al comitetului național vechiu disolvat de ministru, și Dr. V. Lucaciu ca secretar al aceluiași comitet, — în vreme-ce dînsii avuseră permisie dela ministru a ținea numai o conferență electorală pentru trebuința momentului, și nu să reînvie partidul vechiu disolvat de ministru.

Fiecare e pedepsit la cite 7 zile arest și cite 140 cor. în bani. Banii trec jumătate în punga ministeriului de finanțe, jumătate pentru fondul săracilor din Sibiu.

Contra acestei provocătoare pedepse, s'a dat recurs prin dl avocat Dr. Teofil Dragoș din Baia-Mare. Vom reveni.

Convocare.

Membrii „Despărțămîntului VIII. Deva al Asociațiunii pentru liter. și cult. poporului român“, precum și toți aceia, cari doresc a deveni membrii „Asociațiunii“ prin aceasta să invită la adunarea generală a despărțămîntului, ce să va ținea în comuna F-

Csertes la 12. Iulie 1905 st. n. înainte de amiaz 10 ore.

Ordinea de zi:

- 1. Deschiderea ședinței prin directorul despărțămîntului.
2. Raportul notarului despre activitatea comitetului cercual dela ultima adunare gen. cerc.
3. Raportul cassarului despre starea casei.
4. Alegerea unei comisii pentru conscrierea membrilor și incasarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisii pentru controlarea raportului prezentat de notar și a socotelilor date de cassar.
6. Cetirea disertațiunilor insinuate cu 24 ore mai nainte la directorul desp.
7. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor esmise.
9. Alegerea alor 2 delegați la ad. gen. a Asociațiunii din ast-an.
10. Satorirea locului pentru ținerea adunării generale pe anul viitor.
11. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, la 25 Iunie 1905.

Dr. Iustin Pop, Dr. Alex. L. Husszu, not. directorul desp.

FEL DE FEL

Dreptul de vot, în școală. In școalele din un stat american să introduce ceva nou de tot: fiecare școală să organizează în fel ca o comună, cu primar, asesori, judecători, păzitori ai ordinei, și tot felul de slujbe. Și-i aleg școlarii înșiși. Asesorii judecători să adună odată pe săptămîină și țin sfat și judecă toate principiele ce le aduc nainte păzitorii ordinei bune, și ascultă plingerile și croiesc pedepsele. Pe acei elevi cari nu vor să se supună pedepsei dictate de „domnii“ județi, îi dau pe mână poliției, care îi duce în arest cum să cade.

Prin aceasta în statul american care introduce această inoire, voesc să facă probă, ca să vadă, că din copii deprinși de mici cu dreptul de vot, cu judecarea dreptății, etc., ce fel de oameni vor ieși cînd vor fi mari? Iar de s'a dovedi de bun lucrul, îl vor introduce în toate statele americane.

Măimuța albă. Vestita menagerie mare (grădină de animale de tot felul), »Jardin de plantes« din Paris, s'a înbogățit de curînd cu un animal foarte rar: Căpitanul Picard, reîntors din Africa, a cinstit menageriei o măimuța din soiul »corcopenca patas«, care are părul alb ca zăpada. Măimuța asta e azi singură de acest fel în Europa.

Expoziția dela Sibiu.

(Urmare)

Partea etnografică.

Desp. D. Ocupațiunile agricole.

Secț. VII. Agricultură.

(§. 26.) 1. Cultura pămîntului și a plantelor. Această secțiune va cuprinde următoarele obiecte de interes etnografic, romînești: carul, căruța, carul cu două roate, (aceste cu toate părțile lor, între cari și jugul), plugul, rotilele, grapa, tăvălugul, etc.

2. secerea, lemnul de legat, coasa cu greblă, ș. a.

3. îmblăcii, grebla cu colți mari, vînturătoarea, mătura (felezuitoarea), ciurul, ferdela veche, miețta veche, copul (de lemn), coșul, ș. a.

4. rîșnița, moara, tocila, peatra de plăcinte, ș. a.

5. sapa, coșerul de nuele (pentru păstrarea cucuruzului);

6. coasa, tocul, nicovala, ciocanul, cutea, furca, grebla, etc;

7. melița, hechila, pențenii cu dinții mari, peptenii cu dinții mici, peria, furca de tors simplă, furca cu roată, fus, răschitor, vîrtelnițe, alergătoare, mosoară, sucală, coș de urzit, țeve, suveică, spată, zimți, cot, războiu (cu toate părțile sale), piua de haine și de oleu.

Secț. IX. Cultura grădinei.

(§. 28.) 1. Se va prezenta: Legumăritul prin instrumente de lucrat grădina, ca arșeul (dacă s'ar mai afla numai la vîrf de fer), udătoare, greblă, ș. a.

2. Pomăritul: prin următoarele obiecte: cosor, răzuitoare de pomi, coșer de uscat poame, teasc pentru facerea mustului de poame, ș. a.; și 3. Cult. florilor: prin oale de flori, ș. a.

Secț. X. Cultura vililor.

(§. 29.) Această secțiune va cuprinde următoarele obiecte: cosor, cadă, butoiu, ciubar, bot, lemn de călcat (zdroșit strugurii) sac de călcat, curcubetă, vadră veche, cinceu, instrumente pentru probarea vinului, căldărușe de fert rachiul (sistem vechiu), etc.

Secț. XI. Pădurăritul.

(§. 30.) 5. Săcure, topor, fieroz, plută, joagăr, etc.

Secț. XII. Stupăritul.

(§. 31.) Aici se vor expune: coșniță de nuiele (de curpen, răchită, alun, paie, papură din trunchiu de lemn și de scindură), instrumente de retezat stupii, teasc de stors mierea și ceara, vase pentru ferberea cerei, vase de păstrat mierea, etc.

Secț. XIII. Cultura vermilor de mătasă.

(§. 32.) Va cuprinde: instrumente pentru cultura vermilor de mătasă.

Secț. XIV. Industria agricolă.

(§. 33.) In această secțiune să vor prezenta corfe de poame, de struguri de gunoiu și pentru alte trebuințe din nuiele, leagăn de nuiele, coșuri de căruțe (din nuiele), leagăn de lemn, huiț (pentru culcarea copiilor în câmp); vase de lemn: ciubară, troace, ș. a.; rogojini, corfe de mină, de pine, ș. a. din papură; pălării de paie; jucării de copii.

Secț. XV. Păstoritul.

(§. 34.) Va cuprinde următoarele colecțiuni de obiecte de interes etnografic românesc:

1. O stîna (în miniatură) și obiectele care îi aparțin:

a) mobilier: scaun, masă, iconă, cruce, ș. a.;

b) vase: căldare, ciubară, putini, găleți, strungărețe (ulcele), crîntă, străcurătoare (de lînă) ș. a.;

c) unelte: linguri, cuțite, foarfeci pentru tuns, semne pentru înflerarea vitelor, clopote, ș. a.;

d) alte obiecte: arme de ale ciobanilor, bățul, gluga, cojocul, fluierul, biciul, cremene, amnar, iască, opaiț, ș. a.

2. *Strungă* (din nuiele) cu toate părțile sale (în miniatură).

*

(§. 35.) Reuniunile și tovarășiile agricole din Sibiu, Orăștie, Caransebeș etc., vor fi invitate să expună: publicațiunile lor, foi, cărți, anuare și colecțiunile lor de obiecte de interes etnografic.

(§. 36.) Despărțămintele Asociațiunii de asemenea vor fi recercate a înzestra aceste secțiuni (VII—XIV) cu obiecte mai caracteristice de pe teritoriul lor și în deosebi despărțămintele Săliște și Mercurea (respectiv comunele Săliște și Poiana) vor fi invitate deosebit să înzestreze și arangieze despărțămîntul păstorului.

(§. 37.) La fiecare obiect să va arăta numele lui, cum e folosit de popor.

Obiecte de interes etnografic sunt cele lucrate de popor și nu de meseriași (specialiști). Astfel de obiecte să ni-să trimită. Cu cât obiectele sunt mai vechi și aproape sau chiar eșite din folosință, cu atât ele sunt de mai mare valoare etnografică, s. e. feșnic de lemn, cumpene de lemn, incuetoare de lemn, ș. a.

De valoare etnografică mai mare sunt obiectele lucrate cu ceva artă, s. e. cruci, bețe juguri, furci de tors ș. a. incristite.

(§. 38.) Obiecte mai mari să vor expune în miniatură sau fotografate, s. e. stîna, strunga, joagărul, pîna, șura, grajdul, etc.; iar cele mai mici să vor expune în mărimea lor obicnuită, s. e. secerea, îmblăcii, rîșnița, melița, etc.

(§. 39.) Pentru ilustrarea obiceiurilor împreunate cu diferitele lucrări agricole vor fi expuse obiecte, vestiminte (costume) ori cel puțin fotografii cari au un rol oare-care în acea ocaziune, ș. a.:

a) la seceriș: crucea de grîu, etc.; de asemenea

b) obiecte întrebuițate la *cules de ri*;

c) *paparuda*, etc.

(§. 40.) Cu arangierea acestui despărțămînt să încredințeze membrii secțiunii economice cu locuința în

Sibiu, cari vor cere și concursul Reuniunii de agricultură din Sibiu.

Desp. E. Alte ocupațiuni de interes etnografic.**Secț. XVI. Vînatul și pescăritul.**

(§. 41.) In această secțiune să vor expune toate armele și sculele de vînat și pescărit, obicnuite la poporul român, arătîndu-se la fiecare obiect numirea ce i-se dă în popor. In deosebi să vor expune:

a) arme de vînat, cu cremene, capse, etc.;

b) recuisele vînătoarești folosite de vînători mai renumiți;

c) curse;

d) fotografiile vînătorilor renumiți sau ale monumentelor acestora;

e) instrumente folosite la popor pentru prinderea peștilor și păstrarea lor.

(§. 42.) Pentru înzestrarea acestei secțiuni să va face apel la despărțămîntul Asociațiunii din Cîmpeni, Năsăud, Deva, Sebeș, Făgăraș, Brașov,

Sibiu (pentru vînat) și din părțile Murășului, Oltului și Timnavelor (pentru pescărit).

Secț. XVII. Industria minieră.

(§. 43.) In această secțiune să vor expune:

a) harte și tabele statistice despre mine de aur, fer, cărbuni, sare, ect., lucrate de minieri români;

b) sculele folosite de acești minieri (cu arătatea numirii lor populare și

c) colecțiuni de produse miniere.

(§. 44.) Pentru înzestrarea acestui despărțămînt să va face apel la proprietarii și funcționarii de mine români, și îndeosebi și la despărțămintele Abrud, Brad, Bocșa și Oravița.

După posibilitate să vor invita minieri români ca să prezinte felul lor de lucrare în praxă (s. ex. spălătul aurului, etc).

(Va urma.)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**Situațiunea sumară.**

1904 5 Iunie	ACTIV	1905 28 Maiu	4 Iunie
98,005.700	Reserva met. Aur 44,889.249	64,117.535	64,034.749
3,979.419	» trate Aur 19,163.500	4,716.331	4,687.331
42,760.361	Argint și diverse monete	38,372.546	38,077.905
9,029.694	Portofoliu Român și Strein	21,583.345	21,768.020
11,999.900	*) Impr. contra ef. publice 5,942.900	11,999.990	11,999.990
13,764.320	» » » » contcurt. 15,825.1 20	14,316.173	14,316.173
1,727.546	Fonduri publice	2,943.984	2,943.984
5,572.364	Efectele fondului de rezervă	5,670.958	5,670.978
573.801	» » » » amortisarea imob. și mat.	573.592	573.592
751.689	Imobili	662.490	677.151
78,539.509	Mobilier și Mașini de Imprimerie	82,761.052	83,286.552
—	Cheltueli de Administrațiune	—	—
16,391.096	Deposite libere	61,681.195	57,629.829
283,095.399	Compturi curinți	309,399.191	305,646.510
—	Compturi de valori	—	—
—	PASIV	—	—
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,427.715	Fond de rezervă	19,771.835	19,771.835
2,763.670	Fondul amortisării imobilelor și material	2,946.244	2,946.244
166,321.240	Bilete de Bancă în circulațiune	162,478.070	161,664.030
4,208.550	Compturi curente	28,474.373	83,286.552
924.72 5	Dobânzi și beneficii diverse	967.617	24,957.270
78,539.509	Deposite de retras	82,761.052	908.907
283,095.399	Scomptul 5%	309,399.191	305,646.510
—	*) Dobânda 6%	—	—

Cetiți „România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români ca Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tutoveanu, Dr. Grigoroș, Radu Rosetti, Sadoveanu, etc., revista „România Ilustrată“, care apare în București, sub direcțiunea dlui Ioan Rîșu-Abrudeanu, conține în fiecare număr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai răspîndită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în cite 4 coale.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumătate de an, — să poate trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei „România Ilustrată“, București, str. Regală, Nr. 1.

Un învățcel din casă
etate de 14—15 ani, care a absolvat clasele normale și vre-una gimnasială, să primește imediat în pravălia cu mărfuri mixte a firmei

B. Popovici și fii
1—3 în Hațeg.

Publicațiune.

Subscrisul magistrat orășenesc aduce prin aceasta la cunoștință publică, că scrie concurs pentru edificarea spitalului pentru boale contagioase și a edificiilor lui laterale, pînă în grădina școlii de meserii, cu suma de 13.382 cor., cum și pentru concurs pune ca zi de licitație 7 Iulie a. c., în sala ședințelor magistratului.

Întreprinzătorii sunt provocați prin aceasta a-și înainta pînă la ziua numită, ofertele lor timbrate și provăzute cu vadiu de 10% dela suma de sus, la magistratul orășenesc, pînă înainte de începerea licitațiunii, eventual a-și însinua ofertele lor verbale în acest timp.

Planurile speciale și preliminarul de spese, să pot vedea la magistrat în orele de oficiu.

Magistratul Orășenesc:

Dat în Szászváros, la 27 Iunie 1905.

Friedrich Acker m. p. A. Mureșianu m. p.
primar protonotar.

Un învățcel să primește numai decît în pravălia de manufactură a subscrisului.

A. G. Muntean,
comerciant, Orăștie.

Crema și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui Cornel Demeter

să pot căpăta în apoteca

N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Esență contra stelnițelor. Prin întrebuițarea acesteia să nimicesc sigur stelnițele. Prețul 40 și 80 fileri.

Prav pentru svabi și ruși. Aces prav nimicește goanțele aceste atit de neplăcute. 1 pachet 40 fileri.

Hîrtie pentru prindererea muștelor. 1000 să prind pe aceasta și costă 1 foaie numai 10 fileri.

Prav contra molilor. 1 cutie 40 fileri.

Prav contra asudatului picioarelor. 50 fil. .

Prav contra opărelei la copii. 50 fileri.

Prav limonadă. Cu acesta să poate prepara o limonadă foarte plăcută răcoritoare. 1 praf 10 fileri.

Prav pentru îngrășarea porcilor, vitelor și cailor. Vacile dau lapte mult prin întrebuițarea acestuia. Preț. 60 fil.

Crēmă benzoe mygdale. Albește și infrumșează pielea, delaturează petele și alunițele de pe față, precum ori-ce fel de necurățenii a pielii. Conținutul e de tot nesticăcios pentru piele. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, foarte fin pentru piele. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Cel mai excelent și fin pudor. Prețul 1 cor.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor likeruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alegere mare in perii de dinți, in diferite prețuri.

„THE STANDARD“

fondata în anul 1825.

Efectuește

asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32,000.000.— Dividende solvite K. 170,000.000.—
Avere proprie » 260,000.000.— Despăgubiri de viață 520,000.000.—

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 in palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: Edimburg (Anglia).

Sz. 657—1905 végrh.

Árverési hirdetés.

Közölni teszem, hogy a dévai kir. törvényszék 1902. évi 245 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénzüzetet javára, Bota Iuon I. Gligor s. t. elleni 140 kor. s járuléka erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján le foglalt és 610 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák és szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a sz.-városi kir. járásbíróság 1905-ik évi V. 359/8 számú végzése folytán 140 K. — fill. tőkekövetelés, ennek 1900. évi szeptember hó 20. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig

14 K 80 fill. biróilag már megállapított költségek erejéig Felkenyéren alperesek lakásán leendő eszközlésére 1905 évi jun. hó 29 napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igényelőnek, becsáron alul is el fognak adadni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sz.-város 1905. évi jun. hó 14-ik napjának.

Schuster Vilmos,
kir. bir. végrh.